

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НОВОМ САДУ
Пословни број Гж2. 267/15
Дана 08.07.2015. године
Нови Сад

У ИМЕ НАРОДА!

Апелациони суд у Новом Саду, у већу судија Бранке Маљковић, председника већа, Вере Крстин и Снежане Глушчевић Симовљевић, чланова већа, у правној ствари **тужиоца-противтуженог П. Р. из С., Л...б**, кога заступа А. М., адвокат у С., против **тужене-противтужиље В. Р. из С., Л. ..б**, коју заступа Б. Н., адвокат у С., ради укидања обавезе издржавања по тужби и ради повећања обавезе издржавања по противтужби, одлучујући о жалбама парничних странака изјављеним против пресуде Основног суда у Сомбору пословни број ЗП2 450/13 од 09.02.2015. године, у седници већа одржаној 08.07.2015. године, донео је

ПРЕСУДУ

Жалбе парничних странака се **ОДБИЈАЈУ** и пресуда Основног суда у Сомбору пословни број ЗП2. 450/13 од 09.02.12015. године **ПОТВРЂУЈЕ**.

Образложење

Побијаном пресудом одбијен је примарни тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се укине обавеза издржавања утврђена судским поравнањем пословни број П. 597/08 закљученим пред Општинским судом у Сомбору 03.02.2009. године, према коме је тужилац обавезан да на име доприноса за издржавање своје бивше супруге, тужене, плаћа 30% од својих редовних месечних примања и то са даном 10.06.2013. године као даном подношења тужбе. Делимично је усвојен супсидијарни тужбени захтев тужиоца па је измењено судско поравнање пословни број П 597/08 закључено пред Општинским судом у Сомбору 03.02.2009. године тако што је снижен износ обавезе тужиоца на име издржавања своје бивше супруге, тужене, до висине од 25% од његове пензије почев од 11.06.2013. године па убудуће, док за то постоје законски услови. Супсидијарни тужбени захтев тужиоца за снижавање обавезе издржавања преко износа од 25% његове пензије до траженог износа од 15% од његове пензије као и делу почетка обрачуна снижене обавезе издржавања пре 11.06.2013. године је одбијен. Одбијен је и противтужбени захтев тужене којим је тражила да се измени судско поравнање пословни број П597/08 закључено пред Општинским судом у Сомбору 03.02.2009. године тако што би се тужилац обавезао да уместо месечног износа од 30% од својих редовних месечних примања на име супружничког

издржавања своје бивше супруге, тужене, плаћа месечни износ у висини од 40% од пензије коју прима код РФ ПИО, Покрајински фонд, Филијала Сомбор, почев од дана подношења противтужбе па док за то убудуће постоје законски услови, доспеле месечне износе одједном, у року од 15 дана од пријема пресуде, а будуће месечне износе одмах, са даном исплате пензије, под претњом принудног извршења и одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против наведене пресуде жалбе су благовремено изјавиле парничне странке побијајући је, тужилац из свих законом предвиђених разлога у делу којим су одбијени његови тужбени захтеви и у делу одлуке о трошковима парничног поступка, а тужена због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку и погрешне примене материјалног права у делу којим је усвојен супсидијарни тужбени захтев тужиоца, у делу којим је одбијен њен противтужбени захтев и у делу о трошковима парничног поступка.

Тужилац је дао одговор на жалбу тужене.

Испитујући побијану пресуду сходно одредби члана 386. став 3. Закона о парничном поступку, овај суд је установио да су жалбе парничних странака неосноване.

У првостепеном поступку, поред осталог, утврђено је да је тужилац рођен 05.08.1948. године а тужиља 01.11.1950. године. Брак су закључили у Босни и Херцеговини.

Иако су више деценија били у браку, током трајања брачне заједнице дошло је до озбиљног и трајног поремећаја њихових међусобних односа, те су пред Општинским судом у Сомбору под пословним бројем П.1157/06, касније П.351/07, водили спор поводом супружничког издржавања који је правноснажно окончан пресудом Окружног суда у Сомбору пословни број Гж. 1592/07 од 26.02.2008. године и обавезом тужиоца да на име издржавања тужене плаћа износ од 30% од своје месечне новчане зараде, умањење за порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање почев од 02.10.2006. године па док за то постоје законски услови, доспеле рате одједном, до сваког 10-ог у месецу за текући месец.

Брак парничних странака разведен је пресудом Општинског суда у Сомбору пословни број П597/08 од 03.02.2009. године када су странке закључиле и судско поравнање којим је тужилац обавезан да на име свог дела доприноса издржавању тужене плаћа износ од 30% од својих редовних месечних примања почев од 03.02.2009. године па у будуће, док за то постоје законски услови, сваког 10-ог у месецу за текући месец, под претњом принудног извршења.

Иако су се развеле, парничне странке нису своју заједничку имовину поделиле већ су наставиле да живе у истој кући која је њихова имовина у сувласничким деловима од по ½ дела, с тим што живе у одвојеним собама, користећи остале просторије по потреби. Тужилац је у то време престао да ради у предузећу „С.“ у С., где је радио као возач, јер је остварио право на пензију која је тада износила око 21.000,00 до 22.000,00 динара месечно, с тим што је још неко време повремено радио као возач аутобуса по 3-4 месеца у сезони, од чега је зарађивао по 1.200,00 динара на дан.

Тужена је завршила основну школу и никада није била формално запослена, већ је била домаћица и повремено је радила у надници од чега је стицала приходе. Није

остварила право на пензију нити било која друга примања од Фонда за ПИО. Сатница у надници је износила око 150,00 до 170,00 динара и тужена је овај приход могла да остварује повремено. Извесне приходе имала је и од баште у којој је гајила нешто поврћа као и од држања живине и свиња, што је углавном одлазило за сопствену употребу, а пошто је повремено ишла и у пабирчење, на тај начин је успевала да прикупи извесну мању количину новца. Будући да је власник једног катастарског јутра земље, она је то јутро пријавила и регистровала као пољопривредно газдинство у намери да оствари извесне подстицаје од субвенција. Пољопривредно газдинство тужене било је активно од 23.02.2005. године до 31.12.2012. године, током ког периода је тужена видела да због мале површине не може имати већу корист од субвенција и да се тиме неће моћи још дуго бавити па 01.01.2013. године није обновила регистрацију. У време активног периода укупно је остварила право на 24.535,22 динара по основу субвенција, регреса и рефакција, као и бонове за куповину 35 литара дизел горива у 2012. години. И пре него што је то пољопривредно газдинство престало да буде активно, тужена је јутро земље које има у власништву дала комшијама да га обрађују за њу, а потом издала у аренду за извесну количину кукуруза у противвредности од 150 до 200 евра.

Са парничним странкама је у посебном делу куће живео и њихов син са својом женом и заједничким дететом, у којем периоду је он плаћао трошкове струје за предметну кућу, али се он одселио од њих и отишао у подстанаре. Осим сина, парничне странке из брака имају и ћерку која је удата и живи у селу С. са породицом, мужем и двоје малолетне деце.

Имајући у виду да парничне странке живе у одвојеним собама, свако спрема своју собу, одвојено спремају храну и воде рачуна о личној хигијени. Тужилац се греје у својој соби на дрва, као и тужена. Тужилац за сезону купи око три кубна метра дрва, при чему је цена једног кубног метра око 4.700,00 до 4.800,00 динара, а тужена се греје делимично на дрва а делимично купује суве коре за које је последњи пут платила 3.500,00 динара а ложи и чуке које преостану од кукуруза. Тужени плаћа трошкове утрошене воде у месечном износу од око 1.500,00 динара, трошкове изношења смећа од око 500,00 динара као и порез на имовину за кућу који је за 2014. годину износио 4.168,58 динара. Трошкове телефона у износу од 700,00 до 1.000,00 динара сноси тужена, али она искључиво и користи фиксни телефон. Она плаћа и трошкове пореза на јутро земље које је уписано на њеном имену. Парничне странке поседују аутомобил „Голф 2“, који је стечен у току трајања брака, који искључиво користи тужилац. Како је кућа у којој парничне странке живе саграђена на парцели од 2 кј, тужена је наставила да обрађује окућницу и башту док тужилац користи остатак плаца, где сеје пшеницу или соју од чега има изванредан годишњи приход, последњи пут је за соју добио око 100.000,00 динара. На предњем делу окућнице се налазе 22 стабла шљива које углавном тужилац користи да пече ракију. Прошле године је испекао око 30 литара ракије, од чега је део поделио пријатељима а део користи да почасте госте. Тужени има пензију у износу од 36.842,00 динара, која је у складу са државним мерама штедње почев од новембра 2014. године смањена у делу који прелази 25.000,00 динара за 10%, те иста износи 35.657,80 динара. Од пуног износа пензије, део који је плаћао тужиљи на име издржавања износио је 11.052,60 динара.

Тужилац болује од хроничне опструктивне болести плућа, која је 2002. године прешла у астму, а болује и од лумбо ишиалгије као и од хроничног гастритиса, а има проблема и са реумом и са кичмом, тако да на лекове потроши око 4.000,00 динара месечно.

Тужена месечно на храну троши око 6.000,00 до 7.000,00 динара а на лекове најмање 2.000,00 динара. Она болује од повишеног крвног притиска, болести срца изазване повишеним крвним притиском, шећерне болести, оштећења периферних нерава и крвних судова ока узрокованих шећерном болешћу, хроничног болног синдрома кичменог стуба, окоштавања кукова и колена, депресивно-анксиозног синдрома, повећане функције штитне жлезде у ремисији и стања после потпуног одстрањења материце и оба јајника, услед којих болести је код ње дошло до потпуног губитка радне способности, како је то детаљније наведено у побијаној пресуди, с тим што, иако јој поменуто здравствено стање не дозвољава било какав физички рад, она и даље на сопствени ризик ради повремено код комшије М. Ч. поједине баштенске послове окопавања и брања парадајза и краставца, углавном сезонски, и по потреби, 2-3 сата 3-4 пута недељно, за шта је плаћена у натури, добије 3-5 пилића.

Пошто је син парничних странака имао финансијских проблема те му је хитно био потребан износ од око 7.000 евра, тужена је, како би му помогла, 03.02.2014. године продала своје јутро земље за 7.500 евра и овај износ дала сину, а истог дана су сачинили споразум којим је утврђено да она продаје ову земљу за наведени износ како би му помогла за његове хитне потребе, са чим је сагласна и ћерка парничних странака, а заузврат је установљена обавеза сина да туженој надаље, док је жива, исплаћује њен изгубљени приход од аренде, што је ове године он и учинио у износу од 200 евра за једну годину.

Тужени је за своју пожњевену соју претходне године са земљишта иза куће добио износ од око 100.000,00 динара те је сину дао износ од 59.000,00 динара, како би овај могао да подмири минус на текућем рачуну, а преостали износ је тужилац искористио да поново посеје соју за наредну годину, а део је потрошио за екскурзију, одећу и поклоне деци.

Правилно је првостепени суд, а на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, применио материјално право налазећи да је супсидијарни тужбени захтев тужиоца за смањење његове обавезе да доприноси издржавању тужене делимично основан, а да су противтужбени захтев тужене за повећање обавезе тужиоца да доприноси њеном издржавању као и захтев тужиоца за укидање његове обавезе да доприноси издржавању тужене неосновани.

Одредбом члана 151. став 1. Породичног закона прописано је да супружник који нема довољно средстава за издржавање, а неспособан је за рад или је незапослен, има право на издржавање од другог супружника сразмерно његовим могућностима, а одредбом става 3. истог члана прописано је да нема право на издржавање супружник ако би прихватање његовог захтева за издржавање представљало очигледну неправду за другог супружника.

Одредбом члана 163. став 2. истог закона прописано је да издржавање супружника после престанка брака не може трајати дуже од 5 година, а одредбом става 2. истог члана прописано је да изузетно, издржавање супружника по престанку брака може се продужити и после истека рока од 5 година ако нарочито оправдани разлози спречавају супружника повериоца издржавања да ради.

У конкретном случају, тачно је да је од престанка брака парничних странака прошло више од 5 година, међутим, правилно првостепени суд налази да постоје нарочито оправдани разлози који спречавају супружника повериоца издржавања, овде тужену, да ради, јер је услед нарушеног здравственог стања потпуно неспособна за рад,

па не стоје, са наведеног разлога, услови за укидање издржавања као што за то не постоје ни други разлози прописани одредбама члана 167. Породичног закона.

Надаље, имајући у виду чињеницу да тужена јесте потпуно неспособна за рад, али да понекад повремено обавља неке послове код комшије, те да гаји поврће, живину и свиње, да има приход од аренде коју јој сада плаћа син, и даље стоје разлози за супружничко издржавање исте од стране тужиоца, који је, и по оцени овог суда, у стању то да чини, имајући у виду његове материјалне могућности, висину пензије као и трошкове, које издржавање досуђено првостепеном пресудом у износу од 25% од пензије туженог не представља за истог очигледну неправду, а насупрот постављеном противтужбеном захтеву тужене којим је тражила повећање издржавање на износ од 40% од пензије тужиоца, за шта, ни по оцени овог суда, нема услова, имајући у виду да је један супружник дужан да издржава другог супружника сразмерно својим могућностима, а и овај суд налази да би износ од 40% од пензије туженог, имајући у виду све утврђене прилике парничних странака, на име његове обавезе да доприноси издржавању тужене, био преко његових могућности.

Жалбеним наводима тужиоца истиче се да првостепени суд не води довољно рачуна о одлучујућим чињеницама а то је, пре свега, та да је тужена остварила значајне приходе од продаје земље, које приходе је отуђила, односно дала сину, на који начин је сама погоршала своју ситуацију располагајући сопственим средствима на такав начин, те стога није правично да и даље стоји обавеза тужиоца да доприноси њеном издржавању, те да је утврђено и да она повремено обавља одређене баштенске послове код комшије а има и регистровано пољопривредно газдинство с једне стране, док са друге стране тужени прима пензију, болестан је и користи и новац за подмирење режијских трошкова и за лекове те нема толико средстава да би надаље могао да издржава тужену, односно да доприноси њеном издржавању, па у наведеном смислу првостепени суд није утврђивао чињенице које су биле у време доношења раније одлуке о висини обавезе тужиоца да доприноси издржавању тужене и околности које постоје сада у време пресуђења, а из којих свакако произлази да наставак обавезе тужиоца да доприноси издржавању тужене је за њега неправичан у смислу одредбе члана 151. став 3. Породичног закона, о којој првостепени суд уопште није водио рачуна, да су парничне странке постигле договор а и породични договор да се заједничка имовина прода и подели новац, што још није реализовано, те да је тужилац током поступка истицао, у оквиру свог захтева за укидање издржавања, да тужена има и децу и да су деца обавезна да доприносе издржавању својих родитеља.

Међутим, такви жалбени наводи, по оцени овог суда, нису основани.

Овај суд налази да је првостепени суд правилно утврдио чињенично стање релевантно за доношење одлуке у овој правној ствари које се односи на садашње околности и могућности парничних странака, односно тужиоца као дужника издржавања и тужене као повериоца издржавања, узимајући у обзир њихово здравствено стање, висину пензије тужиоца, трошкове које он има, евентуално додатне приходе од продаје соје, радну неспособност тужиље, чињеницу да убира аренду у висини од око 200 евра месечно, да ради башту за своје потребе и повремено да ради у надници, али од којих прихода она нема довољно средства за сопствено издржавање, у којем делу се нису измениле околности, док пољопривредно газдинство тужене више не постоји, односно није обновила регистрациону пријаву и иста од тога не остварује никакве приходе.

Одредбом члана 161. став 1. тачка 1. Породичног закона прописано је да издржавање престаје кад истекне време трајања издржавања а одредбом тачке 2. истог става да издржавање престаје смрћу повериоца или дужника издржавања. Одредбом става 2. тачка 1. истог члана прописано је да издржавање може да престане када поверилац издржавања стекне довољно средстава за издржавање, осим ако поверилац издржавања није малолетно дете, а одредбом тачке 2. истог става да издржавање може да престане када дужник издржавања изгуби могућност за давање издржавања или давање издржавања постане за њега очигледно неправично, осим ако поверилац издржавања није малолетно дете. Одредбом става 3. истог члана прописано је да издржавање супружника престаје кад поверилац издржавања склопи нови брак односно ванбрачну заједницу.

Имајући у виду утврђено чињенично стање и наведене законске одредбе, у конкретном случају нису наступиле околности које би довеле до престанка раније установљене обавезе тужиоца да доприноси издржавању тужене, имајући у виду да она није стекла довољно средстава за издржавање, да тужилац није изгубио могућност за давање издржавања, да тужена није склопила нови брак односно ванбрачну заједницу, а овај суд свакако налази да у конкретном случају издржавање тужене од стране тужиоца не представља за њега ни очигледну неправду сходно одредби члана 151. став 3. Породичног закона, имајући у виду његове могућности, висину његове пензије као и трошкове које има.

Тужена јесте продала јутро земље које је имала у свом власништву а од којег је, до продаје, убирала приход у висини од око 200 евра годишње издавањем у аренду, те новац од продаје дала сину, али се он обавезао, што је почео и да чини, да ће годишње давати 200 евра на име изгубљене аренде туженој, на који начин тужена није погоршала своју материјалну ситуацију, односно располагањем није изгубила ништа што је имала пре продаје наведеног јутра земље, тако да то не представља ни разлог за престанак издржавања нити понашање тужене које би за тужиоца значило очигледну неправду, а са друге стране, иако парничне странке имају двоје деце, одредбама члана 166. Породичног закона прописан је редослед у издржавању па је тако у ставу 1. прописано да супружник остварује право на издржавање првенствено од другог супружника.

Са друге стране, овај суд је као неосноване оценио и жалбене наводе тужене којима се истиче да првостепени суд утврђује здравствено стање тужиоца, здравствено стање тужене, али да погрешно извлачи закључак да су се стекли услови за смањење обавезе тужиоца да доприноси издржавању тужене а не за повећање такве његове обавезе, јер из утврђеног чињеничног стања произлази да код тужиоца нема већих промена изузев појачане терапије која је нормална с обзиром на протек времена, док је код тужене дошло до драстичног погоршања здравственог стања које је резултирало губитком радне способности те немогућношћу обављања било ког посла без ризика, да у конкретном случају не постоји ни један оправдан разлог за смањивање висине обавезе тужиоца да доприноси издржавању тужене већ напротив, за повећање такве обавезе, те да се првостепени суд не руководи ни критеријумима за одређивање издржавања из одредаба члана 160. Породичног закона, да сви приходе које тужена има су од издржавања које јој даје тужилац, а аренда је јако мала, од 160 до 200 евра годишње, што износи 1.500,00 до 2.000,00 динара на месечном нивоу.

Како је то и напред наведено, одредбом члана 151. став 1. Породичног закона прописано је да супружник који нема довољно средстава за издржавање, а неспособан је за рад или је незапослен, има право на издржавање од другог супружника сразмерно

његовим могућностима. Имајући у виду висину пензије тужиоца, те трошкове које он има и његово здравствено са једне стране, а са друге стране чињеницу да је тужена неспособна за рад па не може да остварује приходе, али да ни пре неспособности за рад није била у сталном радном односу, никад није била запослена, да гаји живину и пилиће, обрађује башту за своје потребе, повремено ради у надници и убира аренду за земљу, и овај суд налази да у конкретном случају није било услова за повећање висине обавезе тужиоца да доприноси издржавању тужене али је да је свакако било услова, спрам измењених околности, за њено смањење на 25% од пензије тужиоца, који износ је примерен могућностима тужиоца и по оцени овог суда, како то правилно образлаже и првостепени суд, које образложење у свему прихвата и овај суд.

Овај суд је неоснованим оценио и жалбене наводе парничних странака којима се првостепена пресуда побија у делу одлуке о трошковима поступка, налазећи да је првостепени суд правилно одлучио да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка, имајући у виду успехе парничних странака у поступку али и њихово материјално стање, а руководећи се разлозима правичности из одредбе члана 207. Породичног закона.

Како се ни осталим жалбеним наводима парничних странака не доводи основано у питање правилност и законитост побијане пресуде, овај суд је, применом одредбе члана 390. Закона о парничном поступку, донео одлуку као у изреци ове пресуде.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА

Бранка Маљковић

Напомена:

Рев 2381/2015 од 29.12.2015 године одбијене као неосноване ревизије тужиоца и тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гз2 267/2015 од 08.07.2015.године.